

नव जन्म जेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

अभिनेत्री तथा राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीकी केन्द्रीय सदस्य रेखा थापा पहिलो स्वतन्त्रलाई जन्म दिन अमेरिका गएपछि यतिबेला यो चर्चा र बहसको विषय बनिरहेको छ । यसपटक संघीय निर्वाचनमा उम्मेदवार समेत बसिसकेकाले रेखा बच्चा जन्माउनका लागि अमेरिका उड्दा राप्रपाका समेत प्रश्न उठेको छ । तर, जोसँग रेखा राप्रपाको अधिवेशनमा महामन्त्री पदमा पराजित भएकी थिइन्, यतिबेला उनै अर्थात् कुन्ती शाही रेखाको बचाउमा उत्रिएकी छन् । उनले व्यक्तिगत कुरालाई राजनीतिकरण गर्नु नहुने बताएकी छन् ।...

आजको विचार...
समाजवादका...
(दुई पेजमा)
जगन्नाथ पन्त

सन् २०१२ की मिस नेपाल शुभेक्षा खड्का अभिनेत्रीको रूपमा स्थापित हुन अठ्ठै पनि संघर्षरत छिन् । उनले अभिनय गरेका दुईवटा फिल्म 'रणवीर' र 'प्रेमा' प्रदर्शनमा आइसकेको भए पनि दुवै व्यावसायिक रूपमा सफल भएनन् । उनले अभिनयमा पनि आफ्नो छाप छाड्न सकेकी छैनन् । अब उनले अभिनय गरेको तेस्रो फिल्म 'चित्रा' यही पुष २७ गतेदेखि प्रदर्शनमा आउने तयारीमा छ । उनले फिल्ममा आफू 'दिव्य' ल्याउने पात्रमा रहेको बताएकी छन् । उनी भन्छिन्, 'यो छुटा फ्रेंस पात्र हो, जसले फिल्ममा रमाइलो ल्याउने काम गर्छ । शुभेक्षा फिल्ममा आफ्नो कामबाट सन्तुष्ट देखिएकी छन् ।

□ तर्ष २५ □ अंक १४६ □ २०८० पुस ८ गते आइतबार 24 December 2023, Sunday □ पृष्ठ संख्या ४ मूल्य रु ५/-

सक्षिप्त समाचार
उत्तरी भारतमा चीसोसँगै वायु प्रदूषण बढ्यो
(रासस/एएनआई)
नयाँदिल्ली (भारत), पुस ७/ भारतको उत्तरी भूभागमा बाक्लो कुहियो तथा वायु प्रदूषणको प्रभाव बढ्न थालेपछि शनिबार राजधानी नयाँदिल्लीको आकाश र जमिनको दृश्य कमजोर बनेको छ । यहाँको तापक्रममा एकासी कमी देखिएको छ । भारतीय मौसम विभागका अनुसार न्यूनतम तापक्रम १४ डिग्री सेल्सियस र पालममा १२.२ डिग्री सेल्सियस मापन गरिएको छ । नयाँदिल्लीमा चिसो बढ्दा, न्यानोको लागि आगो बाल्ने र ताप्ने गरेका दृश्यहरू देखिएका छन् । चीसोका कारण विभिन्न ठाउँमा स्थानीयहरू कम्बललगायतका लुगा ओढेर हिँडिरहेको देखिएको छ । साइकल चालक तथा पैदल यात्रामा निस्किएका स्थानीयले शनिबार तापक्रममा उल्लेख गिरावट आइ चिसो अत्याधिक बढेको बताएका छन् । स्थानीयले भनेका छन्, 'चिसो अत्याधिक भएकाले पैदल यात्रा गर्न गाह्रो भइरहेको छ । कुहियो तथा प्रदूषणले नियमित पैदल यात्रामा समस्या बढेको छ । प्रदूषणका कारण हुने स्वास्थ्य समस्याहरूबाट बच्न मास्क लगाएर बाहिर निस्किएका छौं ।' दिल्लीको समग्र वायु गुणस्तर सूचकाङ्क गुणस्तरीय मौसम पूर्वानुमान तथा अनुसन्धान प्रणाली अनुसार शनिबार बिहान ८.०७ बजे वायुको गुणस्तर 'निकै खराब' रेकर्ड गरिएको थियो ।

संसदमा पहिलो पटक पुगेका गैरेको एक वर्ष भन्छन्, 'सिकाई र अभ्यासमै बित्यो'

रामचन्द्र रायमाझी
पाल्पा, पुस ७/पाल्पा क्षेत्र नं. २ का प्रतिनिधि सभा सदस्य ठाकुर गैरेले संसदको पहिलो एक वर्षे कार्यकालको वार्षिक प्रगति सार्वजनिक गरेका छन् । प्रत्यक्ष निर्वाचन जितेर पहिलो पटक संसद पुगेका गैरेले शनिबार तानसेनमा पत्रकार भेटघाट गरी संसदको अनुभवसहित वार्षिक प्रगति सार्वजनिक गरेका हुन् ।
एमालेबाट निर्वाचित सांसद गैरेले सांसदलाई प्रभावकारी बनाउन आफूले पनि सांसदको रूपमा पर्याप्त काम गर्न नसकेको स्वीकार गरे । उनले संसदको एक वर्षमा उपलब्धि कम हुनुमा सरकारको कमजोरीले काम गरेको बताए । उनले उपलब्धिका दृष्टिले संसदको उपलब्धि कमजोर देखिए पनि अनुभव भने प्रशस्त भएको र त्यसले संसदको आगामी समयलाई चाहिँ अभ्र प्रखर, प्रभावकारी, परिणाममुखी र उपलब्धि मूलक बनाउनुपर्ने आत्मा बोध भएको पनि सुनाए । सांसद गैरेले एक वर्षको अवधि सिकाई र अभ्यासमै बितेको बताए ।
संसदको एक वर्षमा संसदीय अभ्यासको अनुभव गरिएको र सिकाईमै एक वर्ष बितेको उनको भनाई छ ।

जन अपेक्षा अनुसार परणाममुखी काम गर्न नसके पनि जनताका जल्दाबल्दा समस्याहरूलाई संसदमा जोड तोडका साथ राखेको सांसद गैरेले बताए । उनले भने, 'संसदीय अभ्यासमा निकै कुरा सिक्न पाइएकाले पहिलो वर्षलाई आफूले सिकाई र अभ्यासको वर्षको रूपमा लिएको छु ।' केही कामहरू गरेको र गर्ने प्रयासमा रहे पनि आफू त्यत्तिले सन्तुष्ट नरहेको उनको भनाई छ ।
कार्यक्रममा उनले सदन, विकास निर्माण, जनतासँग गरेका काम र अनुभवको एक वर्षको प्रगति सार्वजनिक गरे । सांसद गैरेले संसदीय काम, संसदमा निर्वाचन क्षेत्रको विषयमा उठाएका विषय, संसदमै उठाएका राष्ट्रिय मुद्दा बारे उल्लेख गरेका छन् ।
निर्वाचन क्षेत्रमा जनतासँग संवाद र पहिलो वर्षमा पूरा भएका र थालनी गरिएका विकास निर्माणका कामबारे पनि उनले बताए । पाल्पाली जनताको अपार माया र सद्भावकै कारण आफू प्रतिनिधि सभा सदस्यमा विजयी हुन सफल भएको बताउँदै सांसद गैरेले पाल्पाली जनताका आवाजलाई सदनमा सशक्त ढंगले उठान गरेको बताए । उनले भने, 'संसदमा एक वर्षको अवधिमा साढे तीन घण्टा बोलेको छु, त्यसमा अधिकांस विषय पाल्पाली जनताका समस्याबारे आवाज बुलन्द गरेको छु ।' ९० दिन सदन चलेकोमा शून्य समयबाहेक ३० वटामा आफू उपस्थित रहेको सांसद गैरेले बताए । उनले एक वर्षमा जम्मा एउटा कानून मात्र पास गर्न सफल भएको

स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई पुनः सुचारु गर्न पहल गरेको, बादर नियन्त्रण र व्यवस्थित गर्ने कुरामा आफूले निरन्तर आवाज उठाई रहेको, आफ्नै सालको काठ काट्दा जेल जान नपर्ने कानून बनाउन पहल भइरहेको, रिब्दीकोटमा उत्पादित सुन्तला र अकबरे खुर्सनीको व्यवस्थापन गर्न उचित भण्डारणको व्यवस्थाका लागि आवश्यक पहल गरेको, स्थानीय खरिद ऐन बनाउन पहल भैरहेको, भगवती जात्रालाई राष्ट्रिय पर्वको रूपमा मनाउन र त्यसको उचित संरक्षण गर्न र रानीमहल सडक स्तरनोन्तीको लागि सदनमा कुरा उठाएको समेत सांसद गैरेले बताए । त्यसैगरी उनले निर्वाचन क्षेत्रमा आएर जनताको अत्यावश्यक विकास निर्माणको काममा पहलकदमी लिएको उल्लेख गरेका छन् । खासगरी स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि क्षेत्रमा रहेका समस्या र स्थानीय तहले बनाउने बजेटलाई जनतामुखी बनाउन प्रयत्न गरेको पनि सांसद गैरेले बताए । कार्यक्रममा पत्रकारहरूले सदनमा बोल्ने मात्र नभई बोलेका कुराहरू कार्यान्वयन गर्ने दिशामा लाग्न सांसद गैरेलाई आग्रह गरे । उनीहरूले संसदमा जनताका आवाजहरूलाई सशक्त ढंगले उठाए पनि सदन अवरोध गर्ने, नारा जुलुस गर्ने जस्ता असभ्य गतिविधि नगर्न सांसद गैरेलाई सुझाव दिए ।

आगलागीबाट ५ महिने बालिकाको मृत्यु

पाल्पा, पुस ७/जिल्लाको निस्दी गाउँपालिका-३, क्याङ्ग्रुङ गाउँको एक घरमा शनिबार आगलागी हुँदा ९ महिने बालिकाको मृत्यु भएको छ । श्याम बहादुर पल्लीको माटो ढुङ्गाले बनेको फुसले छाएको एकतले कच्ची घरमा आगलागी हुँदा घरमा सुतिरहेकी बालिकाको ज्यान गएको हो ।
बालिकालाई सुताई घरका परिवार निकै बारीमा काम गर्न गएको अवस्थामा बालिकाको जलेर मृत्यु भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरी नायब उपरीक्षक सुगन्ध श्रेष्ठले जानकारी दिए । मृतक बालिकाको शव पोष्टमार्टमको लागि रामपुर अस्पतालमा पठाईएको छ । शनिबार सवा १२ बजेतिर खरले छाएको घरमा एकासी आगलागी भएको थियो । गोठमा

गाईबस्तुलाई कुडो पकाउन सल्काएको आगो सल्किन गई आगलागी भएको प्रहरीले जनाएको छ । आगलागीबाट बालिकाको ज्यान जानुको साथै गोठमा रहेका बाख्रा, भैसी समेत जलेर मरेका छन् । प्रहरीका अनुसार गोठमा भएका एउटा बाख्रो र १ वटा भैसी जली मरेका छन् भने १ वटा भैसी आगोले जली घाइते भएको अवस्थामा रहेको छ । आगलागीबाट घर तथा गोठ जली पुर्ण रूपमा नष्ट भएको प्रहरी नायब उपरीक्षक श्रेष्ठले जानकारी दिए । घरमा रहेको अन्न, लत्ताकपडा, भाँडाकुँडासहित सबै धनमाल जलेर नष्ट भएको छ । घरमा लागेको आगो स्थानीय र प्रहरी मिलेर नियन्त्रण लिइएको प्रहरीले जनाएको छ । घटनाको विषयमा थप अनुसन्धान भइरहेको छ ।

तानसेनमा क्रिसमसको रौनक

पाल्पा, पुस ७/पाल्पाको तानसेनमा क्रिसमसको रौनक छाएको छ । यस वर्ष सोमबार परेको क्रिसमस डे पर्वको अवसर पारेर यहाँका चर्चहरूमा रौनक छाएको हो ।
क्रिसमस डे पर्वको अवसर पारेर तानसेनमा रहेका इसाई धर्मावलम्बीले शनिबार खुसियाली मनाउँदै च्याली निकालेका छन् । उनीहरूले तानसेनको टुँडिखेलबाट नगर परिक्रम गर्दै पुन टुँडिखेलमै पुगेर च्याली विर्सजन गरेका थिए । इसाई धर्मावलम्बीले खुसियाली, उपहार र शुभकामना साटासाट गरी यो चाड मनाउने गर्दछन् । च्यालीमा स-साना बालबालिकादेखि वृद्धहरू समेत उत्साहका साथ सहभागी भएका थिए । उनीहरू गीत गाउँदै, नाच्दै एक आपसमा सुखीयाली साटेको देखिन्थे । सोमबार मनाईने क्रिसमस डेको अवसर पारेर सद्भाव च्याली निकालिएको तानसेनस्थित गोसेन चर्चका दिक्कन

थर्कबहादुर बगालेले बताए । उनका अनुसार हरेक वर्ष डिसेम्बरमा येशु ख्रिष्टको जन्मदिनको खुसियाली मनाउने परम्परा अनुसार सद्भावना च्याली निकाल्ने गरिएको हो ।
च्यालीमा तानसेनका १० वटा चर्चहरूबाट इसाई धर्मावलम्बीहरूको व्यापक सहभागिता रहेको धन्यवाद सामुदायिक चर्चका एल्डर मिनबहादुर जघाले बताए । उनका अनुसार सोमबार क्रिसमस डे पर्वको भव्य तयारी भएको छ । आजभन्दा दुई हजार २२ वर्षअघि डिसेम्बर २५ तारिखका दिन येशु ख्रिष्टको जन्म इजरायलको वेथलेहेममा भएको थियो । पवित्र आत्माबाट गर्भवती भई कुमारी मरियमबाट जन्मिएका येशु ख्रिष्टले तीन मुख्य खुसीयाली दिएका थिए । उनले मुक्ति, प्रेम र शान्ति दिएको विश्वासमा क्रिश्चियन समुदायले यो पर्व मनाउने गर्दछन् । 'ख्रिष्टमस' पनि भनिने यस अवसरमा देशभरका चर्चमा प्रार्थनालागायत कार्यक्रम गरी येशु ख्रिष्टको सम्झना गरिँदैछ । क्रिसमस डेमा येशुको शिक्षा एवं उपदेशको मनन गर्नुका साथै प्रेम प्रकट गर्दै, शुभकामना तथा उपहार आदान प्रदान गरिन्छ ।

पा.वि.हु.द.नं. ०५१/०५२

पा.वि.प्र.का.द.नं. १९/०५१/०५२

सम्पादकीय

विषादी प्रयोगमा सावधानी अपनाऔं

नेपालमा सबैभन्दा बढी तरकारीमा विषादीको प्रयोग हुँदै आएको छ । देशभर व्यावसायिक तरकारी खेतीसँगै रासायनिक विषादीको प्रयोग बढेको हो । विषादीको जथाभावी प्रयोग चाहिँ निकै जोखिमपूर्ण र चिन्ताजनक रहेको छ । एकातिर, पर्याप्त सावधानी नअपनाई बालीमा विषादी छर्कदा किसानहरूले विभिन्न स्वास्थ्य समस्या भोगिरहेका छन् भने, अर्कातिर अधिक विषादी प्रयोग गरी फलाइएका, भण्डारण गरिएका र पकाइएका तरकारी/फलफूलमार्फत उपभोक्ताले पनि मन्द रूपमा 'विष' खाइरहेका छन् ।

तरकारी र फलफूल बालीलाई रोगकीराबाट बचाउन गलत तरिकाले जथाभावी विषादी प्रयोग हुँदा मानव स्वास्थ्य र पर्यावरण जोखिममा घातक असर परिरहेको छ । विशेष गरी शहरी क्षेत्रका उपभोक्ताको स्वास्थ्यमा बढी जोखिम थपिएको छ । विषादीका कारण दिनप्रतिदिन मानव स्वास्थ्यमा ठूलो असर पर्दै जाँदा विषादीको मात्रा घटाउन भने सरकारी तहबाट खासै पहल भएको पाइँदैन । थोरै जग्गामा धेरै फलाउने र अधिकतम लाभ लिने अभिप्रायले किसानहरूले विषादीको जथाभावी प्रयोग गरिरहेकै छन् । किसानहरूले उत्पादन बढाउनका लागि विषादी प्रयोग बढी गर्दछन् । विषादीको प्रयोगले केही कीराहरू मारेर बाली त बचाइएला, तर आफूले आफैँलाई मारिरहेको यथार्थ नकार्न भने सकिँदैन । यसको असर परागसेचन गर्ने तथा अन्य फाइदाजनक कीराहरू, पशुपन्छी, माटो, मानिस र समग्र वातावरणमा नै पर्ने गर्दछ । विषादी छरेको केही दिनसम्म तरकारी टिप्न नहुने भए पनि सबै किसानले यो नियम पालना गर्दैनन् । बजारमा माग बढी र आपूर्ति कम भएकै बेला आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्न सकेमा धेरै पैसा पाइने लोभले कतिपय किसानले जानीजानी उपभोक्तासम्म विष पुऱ्याइरहेका छन् । यसो गर्नु गलत हो । मानव स्वास्थ्यमा गम्भीर असर पुऱ्याइरहेको विषादी प्रयोगमा भड्किएको यो लापरवाही रोकनुपर्छ । यसर्थ सरकारले किसानका लागि विषादी प्रयोगको विकल्प दिनुपर्छ र किसान, उपभोक्ता स्वयमले पनि विषादी प्रयोगप्रति सावधानी अपनाउनुपर्छ ।

f Opinion @ Social Network f

खुल्ला मनले बोल्ने बानि छ, त्यसैले धेरै दोस पाउने गर्छु यदि सत्यता लुकाएर बोलेको भए सायेद धेरैको प्यारो हुन्थे होला ।

(सानु देवकोटाको फेसबुक स्टारसबाट www.facebook.com/sonu.ji.148553)

यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोस्ट गरिएका धारणाहरू राख्नेछौं । यसका लागि हाम्रो फेसबुक पेज www.facebook.com/shitalapati मा लगान गर्न सक्नुहुनेछ ।

नवजनचेतना दैनिकको रूपमा तपाईंसामु आईरहेको छ । यो पत्रिका अठ्ठ स्तरीय अति पठनीय बनाउनको लागि तपाईंहरूको अमूल्य सुभाषणहरूको हामीलाई अत्यन्तै जरुरी छ । पाठकवृन्द तपाईंका सुभाषणहरू दिई हामीलाई सहयोग गर्नुहुन हामी अनुरोध गर्दछौं ।

नवजनचेतना दैनिक
भगवतीटोल तानसेन, पाल्पा

समाजवादका लागि गणतन्त्रको लोकतान्त्रिकरण अपरिहार्य

जगन्नाथ पन्त

प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र र गणतन्त्र पर्यायवाची शब्द हुन । अंग्रेजीमा डेमोक्रेसी र रिपब्लिक जस्तै । जनताद्वारा चुनिएका प्रतिनिधिमार्फत शासन गर्ने व्यवस्था लोकतन्त्र वा गणतन्त्र हो । बहुसंख्याक जनताद्वारा छानिएका प्रतिनिधिहरूको सहमति अनुसार कुनै देशको शासन व्यवस्था चल्ने र नीति निर्धारण हुने शासन प्रणाली लोकतन्त्र वा गणतन्त्रमा हुन्छ । शासन पद्धतिलाई लोकतन्त्रको रूप दिने वा त्यस अनुरूप बनाउने काम लोकतान्त्रिकरण हो । लोकतन्त्रका मूल्य र मान्यता अनुसार शासन सञ्चालन भए मात्र लोकतन्त्र रहेको मानिन्छ । लोकतन्त्रका मानक, पद्धति अनुसार जनताद्वारा निर्वाचित प्रतिनिधि र तिनीहरूले गठन गर्ने कार्यपालिका, व्यवस्थापिका अनि न्यायपालिका र अन्तर्गतका संरचनाले प्रभावकारी रूपमा कार्य गरे लोकतन्त्र भयो अन्यथा लोकतन्त्र भएन । लोकतन्त्रको लोकतान्त्रिकरण विना गणतन्त्र बलियो हुँदैन । समाजवादी गणतन्त्रमा सबै अटाउने उदार (लिवरल) राजनीतिक व्यवस्था र सरकारको नियमन दायरा भित्र चल्ने अर्थ प्रणाली हुनु पर्दछ । निजी क्षेत्रको स्वायत्तता हुन्छ तर मोनोपली हुँदैन । सरकारले मात्र पूर्ण पूँजी नियन्त्रण गर्दैन । समाजका तल्लो भन्दा तल्लो वर्गले समुन्नत हुने अवसर पाउन सक्दछन् । धनी र गरिब बीचको ठूला खाडल हुँदैन । निजी क्षेत्र अर्थात् उद्योगी र व्यापारी पूजीवादमा जस्तै ग्राहकप्रति निर्दयी हुन पाउँदैनन् । किसानले उत्पादनको मूल्य र श्रमिकले श्रमको उचित मूल्य पाउछन् । कामको आधारमा ठूलो सानोको भेदभाव हुँदैन । विचैलियाको चलखेल हुँदैन । दलाल पूजीवाद र साम्यवाद भन्दा लोकतान्त्रिक समाजवाद उन्नत व्यवस्था हो । कार्यान्वयन सम्भव पनि हो । साम्यवाद जस्तो असम्भव पनि होइन । लोकतान्त्रिकरणका लागि लोकतन्त्र अनुरूपका पद्धति, संरचना, नीति, कानून र कार्यान्वयनको विधि, प्रक्रिया र नतिजा मुलक संयन्त्र अपरिहार्य हुन्छ । यहि संयन्त्रको समुचित अभाव नै हाम्रो कठिनाई वा कमजोरी रहेको छ । जसले गर्दा सबै जनताले लोकतन्त्रको अनुभूति गर्न सकिरहेको अवस्था छैन । नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा नेपालको शासन व्यवस्थाका पृष्ठभूमि, कसको लागि र कस्तो हुने भनि लेखिएको छ । आर्थिक समानता, समृद्धि, सामाजिक न्याय, समावेशी, सहभागिता र समतामूलक समाजको निर्माण, लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा आधारित समाजवादप्रति प्रतिबद्ध रहि, दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्न संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको ढाँचामा सार्वभौम सत्ता सम्पन्न नेपाली जनताले संविधान जारी गर्दछौं भनिएको छ । प्रस्तावना संविधानको ऐना हो । प्रस्तावनाले नेपाललाई राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, न्यायिक, समावेशी र समतामूलक प्रबन्धको प्रत्याभूति सहितको शासकीय व्यवस्था हुने संकल्प गरेको छ । संविधान जारी भएको आठ वर्षमै सबै संकल्प पुरा भएनन् भनेर आत्तिनु, गरिउ भनेर मात्तिनु, व्यवस्था नै फेरौं भन्नु सुहाउने विषय होइन, के कारणले लोकतन्त्रको मूल्य मान्यता अनुरूप कुशलतापूर्वक शासन चलाउन बाधा देखिएका छन्, त्यसको निरमम समीक्षा गरी अगाडि बढ्नु नै बुद्धिमानि हुने छ । उत्पादन बढाउने, रोजगारी सिर्जना, आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको निर्माण गर्न सकिएन भने व्यवस्था जतिसुकै

लोकतान्त्रिक भने पनि राष्ट्रियता सवल हुँदैन र हरेक क्षेत्र अस्थिर बनिरहन्छ । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र अनुरूपका संरचना र तिनको गठन त भए तर ति संरचना नै बोझिला बने, जनताका आधारभूत सेवाहरूमा दक्ष जनशक्ति र सेवा प्रदान गर्ने निकायको विस्तार र सवलिकरण भन्दा राजनीतिक इकाईहरूमा संख्या बढाउनु समस्याको एउटा कारण हो । संघीय व्यवस्था पनि भन्ने संघीय संसदको आकार ठूलो बनाउने, मन्त्रालय र मन्त्रिपरिषद् ठूलो बनाउने, महाशाखा र विभाग नघटाउने, प्रदेश सभामा प्रतिनिधी र मन्त्रिपरिषद् बोझिलो हुनु नै कुशलताका बाधक हुन् । कार्यालय खर्च, सवारी साधन र इन्धन, पदाधिकारी खर्च, प्रदेश सरकारले संघ सरकार सरह मन्त्रालय, जिल्ला जिल्लामा कार्यालय खडा गर्दा चालु खर्च बढेको छ । जनशक्ति छिरेरिएका कारण सेवाहरू गुणस्तरिय हुन सकेनन् । स्थानीय तहका विभाग, महाशाखा, शाखाहरू र वडा कार्यालयहरू सबल बनाउनुपर्नेमा प्रदेश संरचना विस्तार गर्नु टाउको दुखेको ओखती नाइँटोमा लगाइ भयो । पद्धतिलाई प्रभावकारी बनाउने उचित र सुहाउँदो संयन्त्रले हो । जब सम्म संयन्त्रको बनावट सहि तरिकबको बनाइँदैन तब सम्म समृद्धि आउने त के गरिवीको दुष्चक्र तोड्न सकिँदैन ।

नेपालको समृद्धि, सामाजिक न्याय र समतामूलक समाजको निर्माण गर्न कुनै अम्सभव छैन । हाम्रा संरचनात्मक परिमार्जन गर्नु पहिलो पाइला हो । दोस्रो उचित र उपयुक्त संयन्त्र निर्माण हो । लामो समय चलेको संघीय संसदको अधिवेशनले बजेट पास बाहेक जम्मा एउटा कानून मात्र बनाउनुले जतिसुकै जनतासँग फलानो दल अभियान, रुपान्तरण अभियान, समृद्धिका लागि संकल्प यात्रा । यिनले मात्र खासै केहि हुँदैन । राजनीतिक दलका संगठन केहि दिन सक्रिय बन्नान । त्यही गरेर मात्र लोकतन्त्रको कार्यान्वयनमा कुशलता आउँदैन । स्थानीय तहहरूको पनि अधिकांशको आन्तरिक आय नगन्य छ । यस्तोमा प्रदेश सरकार समन्वय, अनुगमन र सहजीकरणमा बढी र आफैँ कार्यान्वयनमा कम हुन सके प्रदेशको महिमा बढ्ने थियो । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र संविधान जारी भए पछिका संघीय सबै सरकारले प्रदेशलाई संघकै इकाईका रूपमा व्यवहार गर्न रुचाएका छन् । जसले संविधान निर्माण गरे, तिनैले संघीयताको कार्यान्वयन गरी अधिकार र स्रोत साधनको पूर्ण निक्षेपण भन्दा केन्द्र नै भन्नु बलियो बनाउने ध्येय रहेको छ । कूल बजेटको ७० प्रतिशत संघ सरकारकै हिस्सामा रहँदै आएको छ । यस्तोमा प्रदेश र स्थानीय तह कम प्रभाकारी हुने नै भए ।

हाम्रो परम्परा कामलाई भन्दा व्यक्तिलाई चिन्ने छ । नतिजालाई भन्दा प्रक्रियालाई अवलम्वन गर्ने ढाँचामा छ । कानून नै प्रक्रियामुखी छ । प्रक्रियागत कानूनको अक्षरस पालना गरेमा गलति भएको मानिँदैन, नतिजा निकाल्छु भनेर प्रक्रिया मिचियो भने बच्न गाह्रो हुन्छ । त्यसैले नतिजामुखी, उत्पादनमुखी कानून बन्न पर्छ । प्रक्रियालाई नतिजासँग तादात्म्य बनाउनु पर्छ । काम गर्न नसकेमा बाहेक योजना, परियोजना, कार्यालय प्रमुख र साइट इन्चार्जलाई कम्तिमा एक चरणका काम

नसकदासम्म परिवर्तन गर्न भएन । जिल्लाबाट फाइल बोकेर तालुक विभाग, मन्त्रालय र अर्थ मन्त्रालय धाउनु नपर्ने संयन्त्र बनाउनुपर्छ । द्वितीय श्रेणी, प्रथम श्रेणीका कार्यालय, परियोजना प्रमुखले प्रेषण गरेका फाइल विभागमा फाँट, शाखा प्रमुखले पाना थपेर शुरू टिप्पणी जस्तै उठाउन, विभागीय प्रमुखले लेखिसकेछि फेरि मन्त्रालयमा उहि फाँट, शाखा प्रमुख हुँदै पेश हुने परम्परालाई निमित्तान्य पारेर महाशाखा भन्दा तल जानु नपर्ने तरिकब अपनाउन सके निर्णय प्रक्रिया छोटिएर समय बचत हुने थियो । गर्ने कार्य सम्पादन सम्झौता फेर्ने वर्षमा तिन चार जना कार्यालय प्रमुख । मेरिट नतिजा ल्याउनेलाई कम भूमिकाको ठाउँमा पुर्याउने । यसले के देखाउछ भने कि मूल्याङ्कन यथार्थ हुँदैन अथवा यो कार्य सम्पादन सम्झौता नक्कल मात्र हो । कुनै परियोजना तोकिएको समय, लागत र गुणस्तरमा सम्पन्न गर्न कार्य सम्पादन सम्झौता उत्तम औजार हो । तर नियमित रूपमा निरन्तर दैनिक एउटै प्रकृतिको परिमाणात्मक लक्ष्य नतोकिएका काम गर्ने विषयमा यस्तो सम्झौता गर्नु काशी जानु कुतिको बाटो हो । सेवाग्राही जनता कराउन, गुनासा गर्न सक्ने भएकाले प्रत्यक्ष सहि तरिकबको बनाइँदैन तब सम्म समृद्धि आउने त के गरिवीको दुष्चक्र तोड्न सकिँदैन ।

नेपालको समृद्धि, सामाजिक न्याय र समतामूलक समाजको निर्माण गर्न कुनै अम्सभव छैन । हाम्रा संरचनात्मक परिमार्जन गर्नु पहिलो पाइला हो । दोस्रो उचित र उपयुक्त संयन्त्र निर्माण हो । लामो समय चलेको संघीय संसदको अधिवेशनले बजेट पास बाहेक जम्मा एउटा कानून मात्र बनाउनुले जतिसुकै जनतासँग फलानो दल अभियान, रुपान्तरण अभियान, समृद्धिका लागि संकल्प यात्रा । यिनले मात्र खासै केहि हुँदैन । राजनीतिक दलका संगठन केहि दिन सक्रिय बन्नान । त्यही गरेर मात्र लोकतन्त्रको कार्यान्वयनमा कुशलता आउँदैन । स्थानीय तहहरूको पनि अधिकांशको आन्तरिक आय नगन्य छ । यस्तोमा प्रदेश सरकार समन्वय, अनुगमन र सहजीकरणमा बढी र आफैँ कार्यान्वयनमा कम हुन सके प्रदेशको महिमा बढ्ने थियो । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र संविधान जारी भए पछिका संघीय सबै सरकारले प्रदेशलाई संघकै इकाईका रूपमा व्यवहार गर्न रुचाएका छन् । जसले संविधान निर्माण गरे, तिनैले संघीयताको कार्यान्वयन गरी अधिकार र स्रोत साधनको पूर्ण निक्षेपण भन्दा केन्द्र नै भन्नु बलियो बनाउने ध्येय रहेको छ । कूल बजेटको ७० प्रतिशत संघ सरकारकै हिस्सामा रहँदै आएको छ । यस्तोमा प्रदेश र स्थानीय तह कम प्रभाकारी हुने नै भए ।

गरेर, प्रत्यक्ष सेवा दिने तल्ला निकाय भरिभराउ गर्ने, मन्त्रालयका सचिवालयमा एक जना स्वकीय बाहेक अरु सार्वजनिक सेवाकै जनशक्ति राख्ने गर्न सकिए पनि खर्च हल्का हुन्छ । सचिवालयमा आफन्त राख्दा अनावश्यक लाञ्छना लाग्ने गरेका छन् । मान्छेलाई मात्र चिन्ने र मूल्याङ्कन गर्ने भन्दा कामको आधारमा मान्छे चिनिने संयन्त्र स्थापित गर्नु श्रेयस्कर हुन्छ । सार्वजनिक सेवासँग संबन्धित कानून निर्माणमा विलम्ब हुने अनि त्यहि स्थार्थ सरकारको रूपमा चिनिएको सार्वजनिक सेवाले काम गरेन भनेर कसरी भन्ने । बहुदलीय व्यवस्थाको पुनस्थापना पछि विस्तारै सार्वजनिक सेवाका जनशक्तिमा पदसोपानमा चल्ने भन्दा राजनीतिक पहुचमा चलखेल गर्ने कारण विकृति मौलाएको छ । राजाले कु गरेको समयमा मन नलागे पनि डरले काम गर्थे । राजनीति बाक्समा ताला लगाएर राखेका पनि थिए । अफ कर्मचारीको सरकार भएको बेला बेथिती कम थियो र अमनचयन बढेको थियो । यसले के देखाउछ भने कर्मचारीतन्त्रलाई आफ्नो वा पराई नगरी खटन पटन गरेमा मनैदेखि काम नगरी सुख पाउँदैन । अलिकति डर पनि हुनु पर्ने रहेछ । सार्वजनिक सेवा र सरकारको नेतृत्व गर्ने बीच कामको संगति मिलाउने वातावरण पनि राजनीतिक नेतृत्वले जुराउन जानु पर्दछ । जसरी इन्डिय र मन्मलाइ बुद्धिले निर्देशित गर्दछ र सोही अनुसार शरिरका अंगहरूले काम गर्दछ । हात खुट्टा आफै चल्दैनन । बुद्धिले मनलाई, मनले इन्डियलाई र इन्डियले हात खुट्टालाई चल्ने संकेत गर्छ र चल्छन् नि । सिंगो शरिरले काम गर्ने पद्धति जस्तै राज्य सञ्चालनको पनि पद्धति हुन्छ । तापके नतताइ वीड तताएर पानी ताँदैन नि । संसार भरि जहाँ जहाँ समृद्धि आयो राजनीतिक नेतृत्वकै संकल्पले हो । बहुदलिय व्यवस्थामा एउटै नेता वा दलले मात्र संकल्प गरेर नपुला । अफ हाम्रो जस्तो कसैको बहुमत अशंभवप्राय निर्वाचन प्रणालीमा एउटाको संकल्पले मात्र हुँदैन । लोकतन्त्रलाई लोकतान्त्रिकरण हुने गरी संयन्त्र स्थापित गर्न मुख्य दलका नेतृत्व एकमत हुन जरुरी छ । जनतालाई सार्वभौमसत्ता सम्पन्न मानेकै हो साच्चिकै भने जनताले के भनिरहेका छन्, के अपेक्षा गरेका छन्, त्यो नजर अन्दाज गर्ने भएन । जे गर्ने भनेर यो व्यवस्था ल्याइयो, सो मार्गमा चलेको छ, छैन ? यदाकदा किन व्यवस्था विरोधी सलबलाउने कुचेष्टा गर्दछन ? असम्भव आश्वाशनका भ्रमबाट जनता र जनतालाई जे जे भने पनि आफ्नै दलका हुन पत्याउछन् भन्ने भ्रमबाट राजनीतिक नेतृत्व सचेत हुन जरुरी छ । कार्यकर्ताले पत्याउलानु तर जनताले नपत्याउन पनि सक्दछन् । सबै जनता कार्यकर्ता नहोला न पनि । नेतृत्वले जे कार्यालयमा दर्जा पुगेका लेखा, इन्जिनियरिङ र प्रशासनिक कर्मचारी छैनन् । कामको मूल्याङ्कन, विल, भूक्तानी लिन पालिका केन्द्र धाउनुपर्छ । यी र यस्तै विषयमा नबुझेको केहि छैन तर परिमार्जन गर्ने सोच पलाएको छैन । लोकतन्त्रलाई लोकतान्त्रिकरण गरेर जनमुखी, परिणामुखी, नतिजामुखी बनाउन परिमार्जन जरुरी छ । अहिलेको गणतन्त्रात्मक संविधान नरम संविधान हो । अहिलेको व्यवस्थालाई चिरस्थायी बनाउन कतिपय प्रावधान पुनरावलोकन गर्नु अपरिहार्य छ । बोझिलालाई हलुका र अहिले नहुँदा पनि फरक नपर्ने संरचनालाई खारेजी गर्न उचित हुने जनतालाई लागेको छ । मन्त्रालय र विभागहरूको कटौती

प्रहरी कार्यालय	५४०२०१
बुटवल ०७१-५४०२२२	भिमअस्पताल भैरहवा ०७१-५२०९२३
स.प्र.क्याम्प बुटवल २७४७०४३४६९	मिसनअस्पताल पाल्पा ०७५-५२०९११, ५२०४८२
बुटवल रामनगर ०७१-५४१२३३	परिवार नियोजन संघ पाल्पा ०७५-५२०७२३
भैरहवा ०७१-५२०९१४	पाल्पा जिल्ला अस्पताल ०७५-५२०९१४
अर्घाखाँची ०७७-५२०९१९	लुम्बिनी मेडिकल कलेज प्रभास ०७५-४११२०१
गुल्मी ०७९-५२०९१९	पिचन्द्र परासी ०७८-५२०९१८
परासी ०७८-५२०९१९	भैरहवा आँखा अस्पताल ०७१-५२०९६५
तौलिव्हा ०७६-५६००९९	अर्घाखाँची जिल्ला अस्पताल ०७७-५२०९१७
पाल्पा ०७५-५२०९३६, ५२०९१९	तम्घास जिल्ला अस्पताल ०७९-५२०९१८
इप्लका रामपुर ०७५-६९१५१५	तौलिव्हा जिल्ला अस्पताल ०७६-५६०२००
अस्पताल कार्यालय	सिद्धार्थशाल महिला अस्पताल ०७१-५४४४४०
लुम्बिनीसिटी अस्पताल ०७१-५४५४१७, ५४५४५८	बुटवल हस्पिटल ०७१-५४६४३२
लुम्बिनी अञ्चल अस्पताल ०७१-५४०२००, लुम्बिनी नर्सिङ होम ०७१-५४२६४१, ५४५६४१	तम्घास जिल्ला अस्पताल ०७९-५२०९१८

रेडक्रस बुटवल ५४१००४	रेडक्रस अर्घाखाँची ०७७-५२०९१७, ५२०९१७
लायन्स आँखा उ. केन्द्र बुटवल ५४५८६५	रेडक्रस गुल्मी ०८९-५२०९६३
मेट्रिक अस्पताल ५४९०७२	नेपाल परिवार नियोजन संघ ०७१-५४००८१
कानिपुर डेपटल हस्पिटल ०७१-५४७८४०	लुम्बिनी नर्सिङ होम प्रा.लि. ०७१-५४९६४१
आँखा अस्पताल पाल्पा: ०७५-५२०९३३, ५२०९१९	नेपाल भारतमैत्री समाज मो. ९८४७०२७९९
रामपुर अस्पताल: ०७५-४००५४४	जन्तेश्वर क्लब नयाँमिल ९९५०२९२६
छात्रकुछेरान.	लुम्बिनी नि.व्या.संघ भैरहवा ६२०९५८
रेटरी क्लब बुटवल ०७१-५४४६००	बनगाई क्लब बनगाई ०७५-६९०१०२
लियो क्लब अफ बुटवल ०७१-५४५२९३	रेडक्रस देवह ०७१-५४७०९९
रेडक्रस भैरहवा ०७१-५२०९६३	लुम्बिनी मेडिकल कलेज ०७५-५२०९६०
रेडक्रस भैरहवा ०७१-५२६६७३, ९८४७०२७६४	बुटवल जेसिस ९८४७९२९६४
परासी ०७८-५२०९१७	न्यू एकता क्लब तानसेन : ०७५-५२२२००
रेडक्रस पाल्पा ०७५-५२०९००	परिवार नियोजन संघ पाल्पा : ९८४७९०७६५
रेडक्रस तौलिव्हा ०७६-५६००९५	रामपुर टे.इन्स्टी.: ९८५७०६२२४७, ९८५७०६०५४

मेष : धार्मिक यात्राको योग छ । नयाँ कार्यको योजना बन्नेछ ।	तुला : प्रेमीको सहयोग पाईनेछ । आत्मिक सन्तुष्टि मिल्नेछ ।
वृष : खानपान तथा फेसनमा धन खर्च बढ्नेछ । कमजोर अनुभूति हुनेछ ।	वृश्चिक : प्रतिष्ठित काम गर्ने मौका छ । मन पर्ने वस्त्र उपहार पाइने योग छ ।
मिथुन : आत्मबलमा वृद्धि र सन्तुष्टि प्राप्त हुनेछ । प्रेमीको सहयोग प्राप्त हुनेछ ।	धनु : जोश जाँगर र हिम्मत बढ्नेछ । मनोरञ्जनमा सहभागी भइएला ।
कर्कट : आफन्तको सहयोग प्राप्त हुनेछ । आफ्नो क्षेत्रमा प्रभूत्व जमाउन सकिनेछ ।	मकर : कार्य सम्पादनमा सहजता मिल्नेछ । सामाजिक क्षेत्रमा सफलता मिल्नेछ ।
सिंह : स्वादिष्ट भोजन पाईनेछ । शुभकार्यको चर्चा चल्नेछ ।	कुम्भ : ताकेको कार्य पुरा होला । वित्तिय संस्थाबाट सहयोग पाईनेछ ।
कन्या : मन खिन्न हुने स्थिति आउनेछ । अनावश्यक भ्रमेला परिणत हुनेछ ।	मीन : कार्यमा संलग्न भइनेछ । धार्मिक तथा समाजसेवामा मन लाग्नेछ ।

कृषि

सुन्तलाखेतीमा मास्टरसाब : बर्सेनि पाँच लाख कमाइ

धेरै जागिरेहरू अवकाश पछि आराम गर्छन् । तर यहाँका एक शिक्षक ३७ वर्ष शिक्षण पेशामा बिताउँदासमेत थाकेनन् । एकहत्तर वर्षको उमेरमा उत्तिकै जोश जाँगरका साथ उनी सुन्तलाखेतीमा रमाउँदै आएका छन् ।

शिक्षक पेशाबाट अवकाश रहेका बागलुङ नगरपालिका-८ सिगानाका किसान अनन्तबहादुर खड्काले अवकाशपछिको समय सुन्तला खेतीमा लगाएको १० वर्ष भयो । उनले सुन्तलाखेतीबाटै वार्षिक पाँच लाख रूपैयाँ आम्दानी गर्न सफल भएका छन् । शिक्षक, प्रधानाध्यापक हुँदै स्रोत व्यक्तिबाट अवकाशप्राप्त खड्काले मासिक रु ३५ हजार पेन्सन बुझ्दै आएका छन् । आफू अहिले किसानका रूपमा सक्रिय भएको भन्दै कृषिबाट सन्तुष्ट बनेको खड्काले बताए । उनले आठ रोपनी जग्गामा लगाएको सुन्तला यसपटक चितवनका बजार पुगेको छन् ।

विगतका वर्षमा धादिङ र पोखराका बजारमा पुगेका सिगानाको सुन्तला चितवनमा पुगेको हो । दुई सय सुन्तलाको बोटबाट सुन्तला उत्पादन गरिराखेका खड्काले अवकाशपछि आफूलाई सुन्तलाखेती समर्पित गराएको बताए । 'परम्परागत कृषि पेसा पुख्र्यौली थियो, मैले धान फल्ने खेतमा सुन्तला खेती गरेको हुँ, शिक्षक, प्रधानाध्यापक हुँदै स्रोत व्यक्ति बने, ३७ वर्ष लामो जागिरपछि सुन्तलाखेतीमा लागेँ, अहिले

उत्पादन गरेको सुन्तला चितवनको व्यापारीलाई पाँच लाखमा रूपैयाँ एकमुष्ट बिक्री गरेँ, गत वर्ष पनि सुन्तला बिक्रीबाट पाँच लाख रूपैयाँ कमाएको हो,' खड्काले भने । चितवनका व्यापारीले सुन्तला बगैचाबाट नै एकमुष्ट किनेपछि सुन्तला टिप्ने स्थानीय महिलाले समेत रोजगारी पाएका छन् । आगामी वर्ष केही सुन्तलाको रूखले उत्पादन दिन थाल्ने भएपछि सुन्तलाको आम्दानीमा वृद्धि हुने खड्काले भनाइ छ ।

यस पटक चितवनका सुन्तला व्यापारी शिव सापकोटाले सिगानाको सुन्तला आयात गरिरहेका छन् । सिगानाको सुन्तला स्वादिष्ट भएको थाहा पाएपछि सापकोटा सुन्तला खरिदका लागि सिगाना पुगेका हुन् । सुन्तला गाउँका रूपमा परिचित सिगानाका भण्डै एक

सय किसानले सुन्तला फलाउँदै आएका छन् । 'चितवनको क्षेत्रपुरमा सिगानाको सुन्तला निर्यात भएको छ, हाम्रो सुन्तला लागि सकेपछि अन्य किसानको समेत सुन्तला चितवन लैजाने व्यापारीको भनाइ छ,' खड्काले भने, 'परम्परागत खेतीभन्दा सुन्तलाखेतीबाट धेरै गुणा राम्रो कमाई गर्न सकिन्छ, सिगानामा मजस्ता धेरै किसान अहिले सुन्तला खेतीमा छन्, सिगानामा सरदर तीन करोड रूपैयाँसम्मको सुन्तला उत्पादन हुने गर्दछ ।' पछिल्लो छ वर्षदेखि खड्काले सुन्तलाबाट लोभलाग्दो आम्दानी गर्दै आएका छन् । खड्कासहित सिगानामा टोपबहादुर खड्का, रामबहादुर खड्कालगायत अन्य किसानले पनि ठूलो परिमाणमा सुन्तला उत्पादन गर्दै आएका छन् । -रासस

मासिक डेढ लाख कमाउँछन् हिरालालले

रामेछाप जिल्लामा पहिलो पटक व्यावसायिक अनारखेती गरेर 'अनार बाजे'को नामले चिनिएका हिरालाल आचार्यले मेवा बेचेर मासिक रु एक लाख ५० हजार आम्दानी गर्छन् ।

अनारमा भन्दाबढी मेवामा फाइदा हुने भएपछि आफू मेवाखेतीतर्फ आकर्षित भएको कृषक आचार्यले बताए । रामेछाप नगरपालिका-८ स्थित सुकाजोर खोला विगत २० वर्षदेखि मरुभूमिमा परिणत भएपछि उक्त बगरमा करिब पाँच सय मेवाका बोट लगाइएको उनले बताए । सबै खर्च कटाएर वार्षिक आम्दानी रु १८ लाखसम्म हुने गरेको उनले जानकारी

दिए । आचार्यले मेवाखेतीभित्र कागतीसँगै केरा पनि लगाएका छन् । उनका अनुसार कागतीले उत्पादन दिन थालिसकेको छ भने केरा पनि पसाउन लागेको छ । हरियाली समृद्ध कृषक समूहको नामबाट उनले दुई वर्ष अघिदेखि शुरु गरेको मेवाखेतीबाट लाखौं आम्दानी गर्न लागेका हुन् । कृषक आचार्यले भने, 'पाँच किलोको एउटै मेवा फल्ने र एउटा बोटमा एक सय ५० केजीसम्म फल्ने गरेको छ । यसको होलसेल मूल्यमा रु एक सय २० प्रतिक्लो बिक्री हुने गरेको छ ।' एउटै बोटमा उत्पादन भएको मेवाबाट १८ हजारसम्म कमाइ हुने गरेको उनले बताए । बह्रदो वैदेशिक रोजगारीमा जाने युवालाई जाँगर भए

स्वदेशमै केही गर्न र विदेशको जति कमाउन सकिन्छ भनेर सन्देश दिन आफूले मेवा खेती गरेको आचार्यको भनाइ थियो । उनले भने, 'अरु रोजगारीका लागि विदेश जान्छन् । म चाहिँ जिल्ला वन कार्यालयको स्थायी जागिर छाडेर कृषिकर्ममा लागेँ । काम गर्दा शरीरमा रोग पनि नलाग्ने र आफूले गरेको मेहनतको फल चाँडै प्राप्त हुने भएकाले आफू यस प्रकारका फलफूल खेतीतर्फ लागेको हुँ ।' आफूजस्ता कृषकलाई राज्यले पनि विशेष सहयोग तथा अनुदान दिनुपर्नेमा आचार्यले जोड दिए । नमूनाका रूपमा युवालाई यस्ता फार्मको अवलोकन गराएर आफूना अनुभवन साटासाट गर्न सकिने उनले बताए । -रासस

किसान आकर्षित नहुँदा मासिदै जाँ खेती

रुकुमपूर्वमा दशक अघिसम्म प्रशस्त मात्रामा गरिने जाँखेती हराउँदै गएको छ । कुनै समय जिल्लाको प्रमुख बाली भित्र पर्ने सो खेतीप्रति किसान आकर्षित नहुँदा पछिल्लो समय विरलै मात्रामा देखिने गरेको छ । अहिले पूजा आजामा आवश्यक पर्ने जाँसमेत जिल्लामा उत्पादन हुन छाडेको छ ।

पाँच/छ वर्ष अघिसम्म यही समयमा पुथा उत्तरगङ्गा गाउँपालिका-१ मैकोटमा सबैका बारीमा जाँ उम्रिएर हरियाली देखिन्थ्यो । अहिले ती सबै खेतबारी खाली छन् । स्थानीय वीरेन्द्र बुढाले ती खेतबारी अहिले घोडा/खच्चड, भेडाबाखा बथानको चरिचरन गर्ने क्षेत्र बनेका बताए । मकै भित्थ्यापछि खाली भएका ती बारी अब अर्को याममा मकै नरोप्दासम्म खाली नै रहने गरेको उनले बताए । उनले भने, 'पहिले सबैले बारीमा जाँखेती हुने गर्दथ्यो, पछि विस्तारै मानिसले जाँखेती गर्न छाड्दै गए ।' मैकोटका सबैले मकै भित्थ्यापछि खेतबारी बाँके राखेर एक यामभरि वस्तुभाउको चरिचरन गर्ने क्षेत्र बनाउने गरेका छन् । जाँखेती गर्दै

आएका मैकोटका चामबहादुर कामीले पछिल्लो समय आफूले जाँखेती नगरेको जानकारी दिए । 'पहिले जाँ उत्पादन हुँदा त्यसैको सातु, ढिडो बनाएर खाने गरिन्थ्यो', उनले भने, 'जाँबाट बनेका परिकार खानलाई पनि मीठो र स्वास्थ्यका लागि पनि निकै राम्रो हुन्थ्यो ।' वस्तु भाउलाई दानाका रूपमा पनि जाँ प्रयोग गरिन्थ्यो । अहिले भने आफूलाई आवश्यक पर्दा चाहिने जाँसमेत उत्पादन हुन छाडेको उनको भनाइ छ । मैकोटमा छाडा पशुचौपायाबाट बाली जोगाउन गाठो हुने र जाँ भित्थ्याउने बेलामा स्थानीय यासा सङ्कलन गर्न जाने हुँदा पछिल्लो

समयमा जाँखेती हराउँदै गएको मैकोटका अर्का स्थानीय विकास पुनले बताए । यस्तै भूमे गाउँपालिकाको पनि धेरै ठाउँमा मात्र जाँखेती गरिँदै आइएको छ । सिरने गाउँपालिकाको पनि केही ठाउँमा मात्र जाँखेती हुने गरेको छ । एकीकृत कृषि तथा पशुपक्षी विकास कार्यालयका कृषि अधिकृत मानिसले भात रुचाउने र जाँबाट बनेका परिकार मन नपराउने हुँदा जाँखेती गर्न छाड्दै जान थालेको थलराज बस्नेतले बताए । उनले भने 'विगतका तुलनामा जाँखेती मात्र नभई रैथाने बालीहरू लोप हुँदै गएका छन् ।' -रासस

१६८ मुरी धान फलाएका बम्जन दम्पती पुरस्कृत

पाँचवटा खेतमा फलेको एक सय ६८ मुरी धान जोख्ने काम सकिएपछि पाँचथरको फाल्गुनन्द गाउँपालिका-१ लाकिसबुङका मकरबहादुर बम्जनको घरमा बुधवार स्थानीयवासी, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको घुइँचो थियो ।

गलामा माला लगाएका मकरबहादुर अतिथिको सत्कारमै व्यस्त थिए । सबैलाई 'एकछिन बस्न र चिया खाएर जान' आग्रह गर्दैमा मकरबहादुरको समय बितिरहेको थियो । भान्सामा चिया र नास्ता पाकै थियो । मकरबहादुरको घरको आँगनमा मकैको थाङ्गो पनि बडेमानकै थियो । घर वरिपरि कोदो टन्ने फलेको थियो । टिप्ने समय बित्दै लागेको छ । फाल्गुनन्द-१ का वडाध्यक्ष होमप्रसाद आडम्बेसहित जनप्रतिनिधि र कर्मचारी सिकुवाको डिलमा बसेर ५६ वर्षीय मकरबहादुर र उनकी श्रीमती ६० वर्षीया टीकामायाको मेहनतको प्रशंसा गरिरहेका थिए । फाल्गु नन्द गाउँपालिकाले खाद्यबालीको उत्पादन बढाउन ५० मुरीभन्दा बढी धान फलाउने किसानलाई रु ३० हजार र एक सय मुरी भन्दा बढी धान फलाउने किसानलाई रु ५० हजारबाट पुरस्कृत गर्ने घोषणा गरेको थियो । उक्त घोषणापछि मकरबहादुर गाउँपालिकाको कार्यालय पुगेका थिए । उनले आफूले एक सय मुरीभन्दा बढी धान फलाएको गाउँपालिका कार्यालयमा दावी गरे । मकरबहादुरको दावीपछि

जनप्रतिनिधि र कर्मचारी उनको घर पुगेका थिए । मकरबहादुरले निबु खोलाको बैँसी र घर छेउको पाखाबारीमा फलाएको धान एक सय ६८ मुरी प्रमाणित भएपछि औधी खुशी भए । मकरबहादुर दम्पतीले फाल्गुनन्द-७ को सिरने, काब्रेती, घरमुनी, करमबोटे र खोल्साइले गरी पाँचवटा खेतमा तीन मुरी चार पाथी बीउ रोपेका थिए । उक्त बीउबाट फलेको मध्ये ३० मुरी धान उनले यस अघि नै बिक्री गरिसकेको बताए । त्यसैले उनले फलाएको धान एक सय ६८ मुरी मात्र गणना भयो । फाल्गुनन्द गाउँपालिकाको प्रशासन शाखाका प्रमुख निर्मल अधिकारीका अनुसार बम्जन परिवारले फाल्गुनन्दमा सबै भन्दा बढी धान फलाएको प्रमाणित भएको छ । मकरबहादुरले फाल्गुनन्दका इन्द्रनारायण आडम्बे, कालीदास चेम्जोङ, कर्ण चेम्जोङ, पञ्चबहादुर चेम्जोङ र भीमबहादुर आडम्बेको खेतमा खेती लगाउने गरेको बताए । गत मङ्सिर ७ गते ३० मुरी धान बिक्री गरिसकेपछि मात्रै धेरै धान

फलाउनेलाई पुरस्कृत गर्न लागिएको थाहा पाएका थियो । 'वडाध्यक्षले खबर गरेपछि गत मङ्सिर १३ गते गाउँपालिकामा गएर एक सय ८५ मुरी धान फलाएको जानकारी गराएको थिएँ', मकरबहादुरले भने । विगतमा अन्नको अभावमा पाएको दुःख सम्भेर धान फलाउन कम्मर कसेर लागेको उनको भनाइ छ । 'विसं २०५६ मा म सगलको परिवारबाट छुट्टिदा निकै दुःख पाएँ, दुई पाथी धान लुकाएँ । त्यतिबेला मेरो पाँचजनाको परिवार थियो', उनले भने, 'मेरो नाममा दुई रोपनी जग्गा छ । यसको उब्जनीले नपुगेपछि पाँचजनाको जग्गामा खेती गर्दै आएका छौँ । ३० मुरीभन्दा कम धान फल्ने कुनै खेत छैन ।' मकरबहादुरले ती खेत बन्धकी, कुत र अधियाँमा लिएका थिए । उनले मकैका लागि पाखो बारी अधियाँमा लिएको बताए । किसानलाई प्रोत्साहन गर्न पुरस्कृत गर्ने गाउँपालिकाको सूचना पाएपछि मकरबहादुरले धानका खलाखलामै कर्मचारीलाई बोलाएको थियो । तर सबै धान भेला पारेर जोख्न मन लागेपछि घर छेउको खेतको खलामा सबै धान जम्मा गरे । 'धान जम्मा गर्न रु सात हजार खर्च भयो । धान फारे पनि पराल दाइँ गर्न भ्याएकै छैन', उनले भने । बम्जन दम्पतीका तीन छोरा भापाको दमकमा बसोबास गर्छन् भने तीन छोरी विवाह गरेर गइसकेका छन् । तर धान फलाउन बम्जन दम्पतीले छरछिमेकीको साथ पाइरहेका छन् । 'दुःख नभई सुख हुँदैन रहेछ । साथीभाइले मैले भनेको टाँदैनन्, नाई भन्दैनन्', मकरबहादुरले भने । विसं २०६० देखि धान खेतीमा लागिपरेको उनले बताए । पाखा खेतमा पानीको समस्या भए पनि निबु खोलाको बैँसीमा समस्या नरहेको उनले बताए । मकरबहादुर गाउँपालिकाले रु ५० हजार पुरस्कार दिएपछि ठूलो बैँसी किन्ने सोचमा छन् । 'गाउँपालिकाले दिएको रकमले एउटा माउ बैँसी किन्ने योजना छ', उनले भने । बम्जन दम्पतीले लामो समयदेखि वर्षेनि एक सय मुरीभन्दा बढी धान फलाउँदै आएको स्थानीयवासीको भनाइ छ । -रासस

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
उद्योग, पर्यटन तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय
उद्योग, वाणिज्य तथा उपभोक्ता हित संरक्षण निर्देशनालय
धरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय
पाल्पा, ताप्लेज

तालिम प्रदायक संस्था सूचिकरण गर्ने सम्बन्धि सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मिति २०८०/०९/१०

यस कार्यालयको चानु आ.व. २०८०/०८१ को स्वीकृत वार्षिक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन हुने तपसिल बमोजिमको व्यवसायिक तथा सीपमूलक तालिम 'व्यवसायिक तथा सीपमूलक तालिम सञ्चालन कार्यविधि, २०८०' को दफा १४(१)(ग) को व्यवस्था बमोजिम दर्तावाल तालिम प्रदायक संस्थासँग परामर्श सेवा खरिद (आउटसोर्सिङ) मार्फत सञ्चालन गर्नुपर्ने भएकाले पाल्पा जिल्ला भित्रका स्थानीय तहहरूमा उल्लेखित तालिम सञ्चालन गर्न सक्ने तालिम प्रदायक संस्थाले यो सूचना प्रकाशित भएको मितिदेखि १५ (पन्ध्र) दिन भित्र तोकिएको ढाँचामा सूचिकरणको लागि यस कार्यालयमा निवेदन पेश गर्नुहुन यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

क्र.सं.	सूचिकृत विवरण	तालिम बर्ष
१.	Dhaka Weaver Training ४४ घण्टा	२४४ घण्टा (११) पाँचवटा सप्ताह

निवेदन साब पेश गर्नुपर्ने आवश्यक कागजपत्रहरू :
(क) फर्म/कम्पनी दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि (फर्म नविकरण भएको/कम्पनी अध्यावधिक भएको प्रमाण समेत)
(ख) स्थायी लेखा नं र करचुक्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
(ग) प्राविधिक शिक्षा वा व्यवसायिक तालिम परिषदबाट सीप विकास तालिम सञ्चालनका लागि प्राप्त गरेको अनुमति पत्रको प्रतिलिपि ।
नोट : सूचिकरणमा नाम समावेश भएका संस्थाहरूसँग प्राविधिक तथा आर्थिक प्रस्ताव माग गरी सारभूत रूपमा प्रभावशाली संस्था छनौट गरी उक्त संस्था मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
उल्लेखित कार्यक्रमको सञ्चालन विधि, तालिम सम्बन्धि अन्य मापदण्ड 'व्यवसायिक तथा सीपमूलक तालिम सञ्चालन कार्यविधि, २०८०' बमोजिम हुनेछ जुन मन्त्रालयको वेबसाइट www.moletm.lumbini.gov.np बाट प्राप्त गर्न सकिनेछ । (थप जानकारीको लागि धरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, पाल्पाको फोन नं.०७५-५२०२३२ वा उद्यम विकास सहजकर्ता (मनोज धिमिरे)को मो.नं. ९८५७०६५५६४ मा सम्पर्क गर्न सकिनेछ ।)

उद्योग अधिकृत
धरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय, पाल्पा

पाल्पामा महिलाको पाठेघर र स्तन क्यान्सरको शिविर

कृष्ण पोखरेल — पाल्पा, पुस ७/पाल्पा लायन्स क्लवको आयोजना, नेपाल अष्ट्रेलियन राजदूतावास, नेपाल अष्ट्रेलियन सर्भाइकल क्यान्सर फाउण्डेसनको सहयोगमा पाल्पाको तानसेन र रामपुरको जम्बादीमा एक दिने निःशुल्क महिलाको पाठेघर मुख र स्तन क्यान्सरको शिविर सञ्चालन गरिएको छ । तानसेनमा भएको शिविरको तानसेन नगरपालिका वडा नं ३ का वडा अध्यक्ष बाबुरत्न शाक्यले शुभारम्भ गरेका थिए । रामपुर नगरपालिका वडा नं ९ जम्बादीको स्वास्थ्य चौकीमा यही शुक्रबार र तानसेन नगरपालिका वडा नं ३ भगवती मन्दिर परिसरमा शनिवार भएको हो । तानसेन भगवती

मन्दिर परिसरमा भएको शिविरमा १ सय ८० जना महिलाको चेकजाँच भएकोमा १४ जना महिलामा पोर्जेटिभ, ४० जना महिलामा इन्फेक्सन देखिएको पाल्पा लायन्स क्लवकी अध्यक्ष कमला शर्माले बताईन । रामपुरको जम्बादीको शिविरमा ९९ महिलाले चेकजाँच गरेकोमा ३ जना मात्र पोर्जेटिभ देखिएका थिए । यो अवस्थामा गाउँमा भन्दा शहर बजारमा सरुमण तथा पोर्जेटिभको दर उच्च रहेको शिविर संयोजक सभिरमान सिंहले बताए । आगामी दिनमा यस्ता किसिमका स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्दै जाने कार्यक्रम संयोजक सिंहले बताए । शिविरमा विशेषज्ञ चिकित्सक प्रमेश्वरी श्रेष्ठको समुहले सुरक्षित र व्यस्थित

परीक्षण गरेको, पोर्जेटिभ देखिएका महिलाहरूमा तत्काल अत्याधुनिक मेसिनबाट उपचार गरी भविष्यमा हुने क्यान्सरको जोखिम हटाएको नेपाल अष्ट्रेलियन सर्भाइकल क्यान्सर फाउण्डेसनको कार्यक्रम संयोजक अमला मानन्धरले बताईन । शिविरमा आएका विरामीहरूलाई आवश्यकताको आधारमा औषधी समेत वितरण गरिएको थियो । समयमै पाठेघर मुख र स्तन क्यान्सरको जाँच गरेका १५ देखी २० वर्ष पछी क्यान्सर हुने सम्भावना लाई रोक्न सकिने पाल्पा लायन्स क्लवले जनाएको छ । शिविरमा तानसेनमा १ सय ५० जना र रामपुरमा १ सय १० जना व्यक्तिहरूमा मधुमेहको समेत निःशुल्क परिक्षण गरिएको थियो ।

साहित्य प्रतिष्ठानको वार्षिक दिवस : प्रतिभा सम्मान र छात्रवृत्ति वितरण

पाल्पा, पुस ७/शिक्षा स्वास्थ्य तथा साहित्य प्रतिष्ठान नेपाल पाल्पाले प्रतिष्ठान स्थापनाको १८ औं वार्षिक दिवस र ९५ औं कुलमणि देवकोटा जन्म जयन्ती मनाएको छ । प्रतिष्ठानले शनिवार तानसेनमा प्रतिभा सम्मान पुरस्कार समर्पण एवं छात्रवृत्ति वितरण कार्यक्रम गरी वार्षिक दिवस र देवकोटा जन्म जयन्ती मनाएको हो । कार्यक्रममा शिक्षा, स्वास्थ्य र साहित्यको क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याएका विभिन्न व्यक्तित्वहरूलाई सम्मान गरिएको छ । प्रतिष्ठानले कुलमणि देवकोटा स्मृति प्रतिभा पुरस्कारबाट साहित्यकार गंगानाथ कोइराला, लक्ष्मी प्रिय जगतबहादुर स्मृति पुरस्कारबाट साहित्यकार धर्मी शाक्य, जगत कुलमणि कविन्द्र त्रिभुवन पुरस्कारबाट कवयित्री नैना नेपाल ढकाल, विमला रेग्मी स्वास्थ्य सेवा पुरस्कारबाट नानू हमाल, इन्द्रलाल भारती शिक्षा सेवा सम्मानबाट देवेन्द्रमान शाक्य, शक्तिराज रेग्मी सञ्चार सेवा सम्मानबाट लक्ष्मण खड्का, राधा बन्दी अम्बिका स्वयंसेवा सम्मानबाट सुशीलप्रसाद प्रधान, बालहरि स्मृति स्वास्थ्य सेवा सम्मानबाट शिक्षा पहारी, दीनानाना साहित्य सेवा सम्मानबाट धातानन्द शर्मा र तुलठगी शैक्षिक प्रतिभा पुरस्कारबाट कामना रानालाई पुरस्कृत एवं सम्मान गरेको हो । यस्तै प्रतिष्ठानले विभिन्न विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति पत्र वितरण गरेको छ । उसले भैरव बहुमुखी क्याम्पस, तानसेन बहुमुखी क्याम्पस, त्रिभुवन बहुमुखी क्याम्पस, प. प. त. मा. वि., सेन मा. वि. र

कालिका मा. वि. मा. अध्ययनरत १३ जना विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति प्रदान गरेको हो । जसमा ७ जना विद्यार्थीले प्रतिष्ठानका संरक्षक डा. प्रकाश राज रेग्मीद्वारा स्थापित विमला कमल शैक्षिक छात्रवृत्ति, ५ जनाले ज्योति रेग्मी अधिकारीद्वारा स्थापित ज्ञानज्योति शैक्षिक छात्रवृत्ति र १ जनाले खुमानन्द/मनोहर/रोहित ज्वालीद्वारा स्थापित माता दीनकुमारी छात्रवृत्ति प्राप्त गरेका छन् । छात्रवृत्ति रकम १० हजार, ३ हजार र २ हजार ५ सय रहेका छन् । अक्षयकोषदाता बाबुराम कार्कीबाट ५ हजार र त्रिलोचन पौड्यालबाट १० हजार अक्षयकोषमा थप, नैना नेपाल ढकालबाट ५ हजार छात्रवृत्तिको लागि शालिकराम/शिखा पहारीबाट १० हजार प्रतिष्ठानलाई प्रदान गरिएको छ । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि शिक्षाविद समाजसेवी बुद्धिप्रसाद शर्माले सम्मानित र पुरस्कृत व्यक्तित्वहरूलाई प्रमाण पत्र र नगद प्रदान गरेका थिए । उनले पाल्पामा साहित्यको जागरण ल्याउन, स्वास्थ्य सचेतना जगाउनुका साथै शिक्षा क्षेत्रमा समेत अभिप्रेरणा प्रदान गर्ने कार्यमा प्रतिष्ठानले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको बताए । उनले

स्वास्थ्यको क्षेत्रमा संरक्षक डा. प्रकाश राज रेग्मी र साहित्यको क्षेत्रमा संस्थापक अध्यक्ष पुष्कर अथक रेग्मीले गरेको योगदान स्मरणीय रहेको समेत धारणा व्यक्त गरे । कार्यक्रममा विशिष्ट अतिथिद्वय मिसन अस्पतालका निर्देशक डा. रचेल कारख र शिक्षाविद् छत्रराज शाक्य, पत्रकार महासंघका उपाध्यक्ष भरत शर्मा, शैक्षिक तथा सामाजिक व्यक्तित्व त्रिलोचन पौड्याल, कृष्णप्रसाद कोइराला, नैना नेपाल ढकाल, गंगानाथ कोइराला लगातले आफ्ना धारणा राखेका थिए । अध्यक्ष पुष्कर अथक रेग्मीले प्रतिष्ठानको इतिहासदेखि वर्तमानलाई समेटेई सहयोगी मनहरू सबैलाई धन्यवाद दिए । कार्यक्रममा महासचिव चन्द्रकान्त न्यौपानेले वार्षिक गतिविधि र सदस्य गम्भीरजंग रायमाझीले ७ लाख २९ हजार ८ सय ५१ बराबरको आयव्यय प्रस्तुत गरेका थिए । प्रतिष्ठानका सदस्य भोजराज भट्टराईले पुरस्कृत एवं सम्मानित व्यक्तित्वहरूको बारेमा चर्चा गरेका थिए । अध्यक्ष रेग्मीको अध्यक्षता, उपाध्यक्ष रोहित प्रसाद ज्वालीको स्वागत, महासचिव चन्द्रकान्त न्यौपानेको सञ्चालनमा कार्यक्रम भएको थियो ।

खेलकुद समाचार महिला टी-२० क्रिकेट माघको दोस्रो साता

काठमाडौं, पुस ७/नेपाली काँग्रेसको भ्रातृ संस्था नेपाल लोकतान्त्रिक खेलकुद संघले मैयादेवी श्रेष्ठको स्मृतिमा अन्तर प्रदेश राष्ट्रिय महिला टी-२० क्रिकेट प्रतियोगिता आयोजना गर्ने भएको छ । नेपाली काँग्रेसकी पूर्वमाननीय तथा प्रजातन्त्र सेनानी, दानवीरगना स्वं श्रेष्ठको स्मृतिमा आयोजना हुने प्रतियोगिता चितवनको गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट रंगशालामा आयोजना हुनेछ । प्रतियोगितामा सातवटै प्रदेशबाट गरी १०० बढी यु-१९ महिला खेलाडीको सहभागिता रहने महासचिव सुबोध प्रधानले बताए । प्रतियोगिता माघको १५ गतेदेखि २७ गतेसम्म आयोजना हुनेछ । सन् २०२४ मा नेपालमा हुनगइरहेको विश्वकपको एसिया कप छनोटलाई समेत मध्यनजर गर्दै खेलाडीको प्रतिभा मूल्यांकनमा समेत यो प्रतियोगिता कोशेढुंगा सावित हुने लोकतान्त्रिक खेलकुद संघले विश्वास लिएको छ ।

अर्थ/कर्पोरेट समाचार उखु किसानलाई अनुदानबापत ८० करोड भुक्तानी

काठमाडौं, पुस ७/कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले उखु किसानलाई अनुदानबापत ८० करोड रुपैयाँ भुक्तानी दिएको छ । गत आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा किसानलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने एक अर्ब ३२ करोड रुपैयाँमध्ये ७० रुपैयाँ निर्धारण गरिएको छ । विभिन्न उखु उत्पादन हुने जिल्लाका किसानबाट लिइएको उत्पादन लागत विवरण तथा छिमेकी देशमा तोकिएको खरिद मूल्यलाई समेत विश्लेषण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदनका आधारमा मन्त्रालयका सहसचिव एवं प्रवक्ता शवन्म सिवाकोटीले जानकारी दिइन् । सरकारले उखु किसानको संरक्षण र कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न हरेक वर्ष उखुको न्यूनतम खरिद मूल्य तोक्दै आएको छ भने त्यसमा थप अनुदान दिने व्यवस्था गरेको छ । चालु आर्थिक वर्षका लागि उखुको न्यूनतम खरिद मूल्य प्रतिक्विन्टल पाँच सय ६५ रुपैयाँ र नेपाल सरकारले प्रदान गर्ने अनुदान रकम प्रतिक्विन्टल ७० रुपैयाँ निर्धारण गरिएको छ । अब सम्बन्धित जिल्लामा किसानले उपलब्ध गराएको विवरणका आधारमा किसानको खातामा रकम भुक्तानी हुने प्रस्ताव गरेको थियो । त्यही अनुसार मन्त्रपरिषदले निर्णय गरेपछि यो मूल्य लागू भइसकेको छ ।

वर्गिकृत डिस्प्ले १ X ५ साइजमा मात्र

वर्गिकृत डिस्प्लेमा विज्ञापन दिनुहोस् व्यवसाय बढाउनुहोस् ।

सम्पर्क: ०७५-५२०६०१

मनको आवाज.....
नाम पनि यूनिक्, कम पनि यूनिक्
यूनिक प्रफ.प्रम. ५४३ मेगाहर्ज
विज्ञापनको लागि सम्पर्क :
यूनिक शोसियल कम्युनिकेशन प्रा.लि.
तानसेन, पाल्पा
०७५-५२१४६६, ५२१४६६
E-mail
news.uniquefm@gmail.com
www.uniquefm942.com

चिसो मौसममा मुटुलगायत स्वास्थ्य समस्याबाट बच्न

- चिसोमा बाहिर ननिस्कौं,
  - धुम्रपान, मद्यपान नगरौं,
  - रुघाखोकी लाग्नबाट बचौं,
  - चिल्लो तथा वोसोयुक्त खानेकुरा सकेसम्म नखाऔं,
  - शारीरिक व्यायमलाई निरन्तरता दिऔं,
  - दम, हृदय रोग, मोटोपन, कोलेस्ट्रॉल, रक्तचाप, मधुमेहजस्ता समस्या भएका व्यक्तिले समय समयमा स्वास्थ्य परीक्षण गरौं,
  - चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह बमोजिम गरौं
- जाडोको जोखिमबाट आफु पनि बचौं र अरूलाई पनि बचाऔं ।**

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shitalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

जन्चेतना दैनिकको आधिकारीक वेबसाईट
शितलपाटी .कम
www.shitalpati.com डिजिटल पत्रिका